

Težak izbor: grijati se na plin ili na zelenu električnu energiju?

Željko Bukša

Objavljeno: 25.11.2024. 12:00 Lokacija: Zagreb

Odabir energenta ovisi o nizu parametara: cijeni i budžetu, vrsti investicije i prioritetima, a buduće energetske politike baš i nije sasvim lako iščitati

Zbog postupnog jačanja polemika u javnosti o budućem korištenju **prirodnog plina** u Hrvatskoj i EU, sve češća su i pitanja raznih investitora i građana kakve energente izabrati u budućim privatnim i poslovnim objektima. Dvojbe rastu prije svega zbog protivljenja eko-udruga te dijela znanstvenika daljnjim ulaganjima u istraživanje, proizvodnju, transport i korištenje tog fosilnog goriva koje stvara emisije plinova koji potiču globalno zagrijavanje i klimatske promjene. No, s druge je strane prirodni plin vrlo popularno, praktično i često korišteno gorivo, s razgranatom plinskom mrežom i relativno jeftinim priključkom. Dileme u energetske tranzicije od fosilnih energenata prema obnovljivim izvorima, potiču sve stroži europski propisi o emisijama ugljikovog dioksida i drugih plinova koji potiču efekt staklenika te očekivani rast cijena fosilnih energenata u budućnosti.

Većina stručnjaka i dalje smatra kako će prirodni plin i narednih desetljeća zadržati važnu ulogu u energetskom miksu i u EU i u Hrvatskoj jer je riječ o fosilnom gorivu sa najmanjim emisijama. Osim toga, EU je donijela Uredbu o taksonomiji, okvir koji određuje koje se djelatnosti mogu smatrati održivima i u njega, pod određenim uvjetima, uključila i prirodni plin. Time je uspostavljen zajednički klasifikacijski sustav u cijelom EU-u, poduzećima i ulagačima pružena jasnoća te potaknut rast financiranja privatnog sektora za tranziciju prema klimatskoj neutralnosti.

Zato smo o tome razgovarali sa **Ivom Milatićem**, dugogodišnjim državnim tajnikom u Ministarstvu gospodarstva, i izv. prof. dr. sc. **Daliborom Pudićem**, predsjednikom Hrvatske stručne udruge za plin (HSUP) i direktorom Centra za plin Hrvatske. Naime, ozbiljnija ulaganja u energetiku su uvijek, na svim razinama, dugoročna pa prije odluke o izboru energenata treba dobro analizirati potencijalne buduće scenarije. Kako se u takvim dilemama lakše snalaze veće tvrtke i institucije prije svega su nas zanimali njihovi savjeti građanima koje energente planirati za grijanje, pripremu tople vode i kuhanje.

Obnovljivi izvori na obiteljskim kućama su budućnost

U sklopu započete energetske očekuje nas i postupna dekarbonizacija grijanja, kaže Milatić. Po njemu, obnovljivi izvori na kući su budućnost, ističe Milatić.

Pritom napominje da prirodni plin ima puno bolju poziciju od ugljena i nafte jer stvara puno manje emisije pa je nezamjenjiv i očekuju da će se koristiti još puno godina. Dobro je da se novi plinski sustavi grade tako da se u budućnosti mogu koristiti i za druge vrste plinova te da se korištenjem modernih tehnologija iz prirodnog plina sve više izdvaja i spremna ugljik, što će olakšati njegovo buduće korištenje. Razvijanjem novih zelenih tehnologija za korištenje vodika, biometana i drugih energenata, u što se dosta ulaže u Hrvatskoj, postupno će se doći do planirane promjene.

Izvor: Oleg Zhukov / Shutterstock

Na česta pitanja građana koji grade kuću ili preuređuju stan da li da u njih stave plinske bojlere ili se orijentiraju na druge energente, jer se pitaju što se sve može promijeniti u narednih 15-20 godina, onima na moru Milatić preporučuje da ugrade dizalice topline i da, ako imaju mogućnosti, na kući ugrade što je moguće više solara, a možda i neki baterijski sustav kako bi dio energije proizveden danju mogli spremiti za večernje sate. Tim više što je promjenom Zakona o jednostavnim građevinama omogućeno da se solari bez dodatnih procedura mogu postaviti i na određena mjesta unutar građevinske parcele. “*Ni prirodni plin sada nije loše rješenje jer je još uvijek priuštiv i nije dobio teret emisija CO2 kada je riječ o kućanstvima, ali svi koji pratimo promjene europskih propisa znamo da to slijedi. Zato ako netko sada dugoročno ulaže bilo bi mu bolje da investira u pravcu električne energije iz obnovljivih izvora nego u prirodni plin*”, upozorava državni tajnik.

Državni utjecaj na cijenu plina za građane će opstati

Slične su njegove preporuke građanima i u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Ali npr. u Zagrebu u višestambenim zgradama zasad baš nemaju puno opcija osim prirodnog plina pa će tu morati država naći rješenje kako da centralni toplinski sustavi postanu što je moguće više obnovljivi. A etažni plinski sustavi u stanovima će se u budućnosti trebati prebacivati na električnu energiju (za što je dovoljna zamjena bojlera) koja će također morati biti obnovljiva kako ne bi bila preskupa, navodi Milatić.

Međutim, mnoge koji već koriste plinske bojlere ili ih planiraju postaviti brine neće li im taj energent, zbog započetog smanjivanja državnih subvencija i očekivanog porasta europskih naknada na emisije fosilnih goriva, u budućnosti postati preskup i neisplativ. Hoće li Vlada i dalje pomagati da cijena plina bude podnošljiva?

“*To smo radili do sada pa ćemo to raditi i dalje, to uopće nije sporno. Nećemo odjednom, nakon što smo to kontrolirali, sada ‘dići ruke od svega’ i reći građanima da se snalaze sami. Logično je da ćemo brinuti da taj tranzicijski period sa promjenama koje donosi, za građane bude prihvatljiv i da unaprijed znaju što će se dogoditi. Našim Zakonom o tržištu plina donesenim prije par godina smo, sukladno europskim propisima, potpuno oslobodili tržište plina ali smo ga ipak ostavili u staroj regulaciji. Da to nismo napravili hrvatski građani ne bi imali druge najniže cijene prirodnog plina u Europi. Nego bi, kao i svi ostali, doživjeli strašne cjenovne šokove. Vlada, baš zato što smo još uvijek u jednom poluregulirajućem modu, još uvijek to drži pod kontrolom što će nastaviti na zadovoljstvo potrošača*”, ističe Milatić.

Izvor: Antonia Hohnjec

Pudić: Svatko ima svoje preferencije, ali plin definitivno 'igra'

Predsjednik HSUP-a Dalibor Pudić kaže kako je uvijek najteže nešto sugerirati kupcima, jer sve ovisi što je kome najbitnije. S druge strane propisi i regulative se često mijenjaju, a kada su u pitanju dugoročne investicije, što je u energetici uobičajeno, onda je to još složenije.

“Naime, nitko ne zna kakva će biti fiskalna politika i koje namete ili poticaje možemo očekivati u budućnosti a isto je i sa cijenama energenata. Stoga u svakoj investiciji ako je ona ključna za nekoga i predstavlja značajan dio njegovog budžeta treba biti oprezan”, napominje predsjednik HSUP-a.

Osim toga, dodaje, ulaganja mogu biti za vlastite potrebe ili kao poslovni model. U današnje vrijeme investitori žele najbrži povrat na uložena sredstva, ali i buduće manje troškove. *„Uz pretpostavku da govorimo o ulaganjima u vlastite potrebe, rekao bih da je prirodni plin zbog svojih investicijskih troškova, ali i troškova održavanja i cijene energenta i dalje vrlo prihvatljiv izbor. Naravno, on se može koristiti u kombinaciji sa obnovljivim izvorima energije, čime se postiže dodatna sinergija. Kod takvih odluka treba imati na umu da su rezerve prirodnog plina ogromne, da su tehnologije pridobivanja plina sve modernije i da će prirodni plin i u budućnosti biti konkurentno gorivo“,* poručuje Pudić.

Tekst je objavljen u sklopu programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije (AEM).